

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.
This project is co-funded by the European Union and the Republic of Turkey.

Yerel Yönetimlerde Stratejik Plan İzleme ve Değerlendirmesine Sivil Toplum Katılımı Rehberi

Daha Demokratik Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi Projesi -
MoDeL

NEDEN

SİVİL TOPLUM KATILIMI?

Bir kentin yönetimine hemşehri katılımı, alınan kararların o kente özgün, sahici ve gerçekçi olmasını sağlar. Sağlıklı, doğru, gerçekleştirilebilir kararların alınması kaynakların etkili kullanımını kolaylaştırır.

Gündelik hayatlarının planlanmasına, planın izleme ve değerlendirmesine dahil olan yurttaş ve sivil toplum örgütlenmeleri kentlerini daha kolay sahiplenir. Kenti sahiplenen yurttaş ve sivil toplum örgütlenmeleri yerel yöneticilerin en önemli paydaşlarıdır.

Bu nedenle stratejik planın hazırlanması kadar izleme ve değerlendirmesine de sivil toplumun katılımı kentin daha demokratik ve aynı zamanda daha iyi yönetilmesini sağladığı için önemlidir.

Stratejik planlamaya sivil toplum katılımı yasal haktır

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 41. maddesi, Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 5. maddesi ve hemşehri hukuku stratejik planlara sivil toplum, meslek odaları ve sendikaların katılımına yer verir. Belediye başkanı ve belediye meclis üyeleri göreve başladıktan sonra belediyenin stratejik planlama çalışmalarının başladığını ve sivil toplum örgütlerinin katılımının beklediğini açık bir çağrıyla duyurması gerekmektedir.

İZLEME VE DEĞERLENDİRME BELGELERİ

Stratejik plan

Nüfusu 50.000'in üstündeki tüm belediyelerin, seçtikleri 5 yıllık dönem için, yetki, görev ve sorumlulukları çerçevesinde, kaynak kullanım önceliğini belirlediği belgedir. Bunun için kentin öncelikli konularını tespit eder, kaynakların bu önceliklere göre dağıtılmasını ve etkin kullanılmasını sağlar. Önceliklerin belirlenebilmesi için kentin 5 yıllık yönetimi sonunda varmak istediği hedef belirlenir. Bu hedefe ulaşmak için yerel, güncel ve çeşitli veri toplanıp derlenerek öncelikli çalışma alanları, çözüm bekleyen sorunlar, çözümler, uygulamalar, ve faaliyetler kararlaştırılır. Kararlaştırılan planın etkin uygulanması için bütçe planlaması yapılır. Son olarak stratejik planın izleme ve değerlendirme ve hesap verme aşamalarının doğru yürütülebilmesi için ölçüt ve göstergeler belirlenir. Bu ölçüt ve göstergeler her yıl performans programı olarak yayınlanan belgede izlenir ve değerlendirilir. Stratejik Plan 5 yıl içinde iki kere gözden geçirilebilir.

Performans Programı

Kaynakların kamu idarelerinin amaç ve hedefleri doğrultusunda tahsisini ve kullanılmasını sağlayan, performans ölçümü ve değerlendirmesi yaparak ulaşılmak istenen hedeflere ulaşıp ulaşılamadığını tespit eden ve sonuçları raporlayan bir bütçeleme sistemidir.

Bütçe

Belediye başkanı tarafından hazırlanan bütçe tasarısı eylül ayının birinci gününden önce encümene sunulur ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na gönderilir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı belediye bütçe tahminlerini konsolide eder ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu uyarınca merkezi yönetim bütçe tasarısına eklemek üzere eylül ayı sonuna kadar Maliye Bakanlığı'na bildirir. Encümen, bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte kasım ayının birinci gününden önce belediye meclisine sunar.

Faaliyet Raporu

Belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plan ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve değerlendirmelere de yer verilir. Faaliyet raporu nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.

İZLEME VE DEĞERLENDİRME TAKVİMİ

Stratejik planın hazırlanması ve belediye meclisi tarafından onayı
Seçim tarihinden itibaren 6 ay içinde

Performans programı hazırlığı
Ekim - Kasım

Faaliyet raporlarının meclise sunulması
Nisan

Bütçe tasarısının encümene sunumu ve Çevre ve Şehircilik
Bakanlığı'na gönderilmesi
Eylül ayının birinci gününden önce

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tasarımı merkezi yönetim bütçe
tasarisına eklenmek üzere Maliye Bakanlığı'na bildirmesi
Eylül ayı sonuna kadar

Encümenin bütçeyi inceleyerek görüşüyle birlikte belediye
meclisine sunması
Kasım ayının birinci gününden önce

STRATEJİK PLANIN İZLEME VE DEĞERLENDİRMESİNE SİVİL TOPLUM NE YOLLA KATILABİLİR?

- Kent Konseyi
- Mahalle Meclisleri
- Doğrudan Öneriler

Kent Konseyi

Yerel demokratik yönetim için kurulan mekanizmalardır. Kent Konseyleri alt meclisleri ve çalışma grupları aracılığıyla stratejik planın izleme ve değerlendirilmesine katılabilir. Belediyenin planladığı faaliyetlerin uygulama, harcama ve göstergelere uygunluğunu takip edebilir. Belediye Meclis toplantılarında ve yıllık performans programı hazırlıklarında veri ve görüş paylaşabilir.

Mahalle Meclisi

Mahallelilerin bir araya geldiği örgütlenmelerdir. Kent Konseyleri, muhtarlar ya da komşuların kendi kendilerine oluşturduğu meclislerdir. Komşuluk üzerinden dayanışma ve yardımlaşma alışkanlıkları sayesinde bilgiye erişim ve yurttaş etkileşiminin en yoğun görüldüğü örgütlenmelerdir. Bu nedenle mahalle ve sokak seviyesinde kentte yaşayan herkesin en somut deneyimlerini paylaşabildiği, sorunları ve çözümleri en net ve kısa yoldan tespit edebilen ve belediyeye iletme kabiliyetine sahip katılım mekanizmasıdır.

Doğrudan öneriler

Çalışmalarını herhangi bir konuda yoğunlaştırmış sivil toplum örgütleri kendi uzmanlık konularında analiz yapıp, stratejik planın uygulanması, harcamalar ve göstergelerle ilgili fikirlerini belediye meclis üyeleri aracılığıyla ya da doğrudan belediye yöneticilerine iletebilirler.

NE YAPABİLİRSİNİZ?

Tüzel kişiliğe sahip bir örgütseniz kent konseyine üye olun

Örgütsüzseniz, bireysel olarak kent konseyi çalışma gruplarına dahil olun

Kent konseyinin, mahalle meclisinin, belediyenin sosyal medya hesaplarındaki bilgi ve ilanları takip edin

Kent konseyi yürütme kurulu üyeleri ile tanışın, sivil toplum örgütünüzü ve çalışmalarınızı anlatın

Kentinizde kent konseyi yoksa, kurulması için belediyeye dilekçe verin

Mahalle meclisi ile ilgili bilgi için muhtara, kent konseyine, komşulara danışın, üye olun, toplantılarına katılın

Varsa, mahalle meclisinin iletişim grubuna dahil olun (Facebook, e-mail, whatsapp)

Mahallenizin meclisi yoksa, kent konseyi ya da muhtara meclis kurulması için başvuru yapın

Belediye hizmetlerinde gönüllü olun

Belediye meclis toplantılarına katılma hakkınızı kullanın

Dilekçe hakkınızı kullanın

Bilgi edinme hakkınızı kullanın

Belediye Meclis toplantılarını takiben komisyonların kararlarını web sitesinden, meclis üyeleriyle iletişime girerek, kent konseyine danışarak takip edin

Danıştay kararı ile, belediye meclisi kararları hakkında dava açabilme hakkınızı kullanın

Sayıştay raporlarını takip edin

SİVİL TOPLUMUN STRATEJİK PLAN İZLEME VE DEĞERLENDİRMESİNE KATILIMI İÇİN NEYE İHTİYACI VAR?

Sivil toplumun yerel yönetimlerin stratejik plan ve faaliyetlerinin izleme ve değerlendirmesine anlamlı katılımı için bilgi ve fikre ihtiyacı vardır. Bunun için bilgiye erişim ve kentlilerle etkileşim önemlidir.

Bilgi

Belediyenin yetki, görev, sorumluluk ve kaynakları

Belediyelerin yetki, görev, sorumluluk ve kaynakları sınırlıdır. Bu sınırlama, kentteki her alanda, her sorunda çözüm üretmesini engelleyebilir. Belediyenin faaliyet ve harcamalarını izlerken bu bilgi elzemdir.

Faaliyet raporları ve performans programları

Belediyenin düzenli yayınladığı faaliyet raporları ve performans programı raporlarının incelenmesi önemlidir. Bu belgelerin anlaşılır ve sade bir dille yazılması daha fazla kişiye erişmek için önem taşır.

Kente ilişkin veri

Farklı grupların yaşadığı farklı sorunlar, ihtiyaçlar, halen sunulan çözümler, hizmetler, harcamalar hakkında veriye erişmek ve incelemek izleme ve değerlendirme için yol göstericidir.

Fikir alışverişi - etkileşim

Sivil toplum örgütleri, meslek odaları, kamu otoriteleri, özel sektör, akademi gibi farklı kent paydaşlarının bir araya gelip fikir alışverişi yapması öncelikli konuların ve ona göre kaynak dağıtımının nasıl planlandığı ve yapıldığını izlemeyi kolaylaştırır. Bu nedenle sivil toplumun hem kendi içinde, hem de belediye ve kentin diğer paydaşları ile etkileşim halinde olması, bir iletişim ağı vasıtasıyla düzenli fikir alışverişinde bulunması değerlidir.

Birlikte çalışma ve takip

Stratejik planın hazırlanmasına katılım kadar, alınan kararları takip etmek, uygulanmasında, harcamalarda izleme ve değerlendirme süreçlerinde, performans programı hazırlık aşamasında kararların, göstergelerin, bütçenin gözden geçirilmesinde beraber çalışmak demokratik yerel yönetişimin bir parçasıdır. Nüfusu 50.000'in altındaki belediyelerde de yurttaşlar ve sivil toplum örgütleri izleme değerlendirme yapabilir.

BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ KATILIMI NASIL KOLAYLAŞTIRABİLİR?

Belediyeler, stratejik plan hazırlığında, izleme ve değerlendirmesinde ve genel olarak kentin yönetiminde demokratik yönetim yöntemini benimserlerse, bilgi ve iletişim teknolojileri bu süreci aşağıdaki aşamalarda kolaylaştırabilir.

Bilgiye daha iyi erişim

Bilgi ve iletişim teknolojileri her yerde, her zaman, düşük maliyetle erişim sunmayı vaat eder; kentle ilgili yukarıda sayılan ve anlamlı bir katılım için sivil toplumun sahip olması gereken bilgiye yurttaşların daha kolay erişmesini kolaylaştırabilir. Ancak bunu tek başlarına yapamazlar. Belediye, sivil toplum ve diğer kent paydaşlarının zamanında, tarafsız ve çeşitli veri ve bilgiyi Web'e yüklemeleri gerekir. Büyük veri yönetimi ve açık veri uygulamaları kent yönetiminde çok paydaşlı ortaklıklar ile geliştirilebilir.

Sivil Toplum, akademi, belediye işbirliği ile yürütülen Kent95 projesi buna örnek olabilir (<https://istanbul.kent95.org/>).

Düzenli fikir alışverişi – etkileşim

Zaman ve mekandan bağımsız çevrimiçi etkileşim uygulamalarıyla çeşitli fikirler bir araya getirilebilir. Belediye yönetimi, belediye meclis üyeleri ve sivil toplum arasında etkileşim yine yeni teknolojiler sayesinde canlandırılabilir.

Sivil toplum örgütlenmeleri düşük maliyetle bu etkileşimi kolaylaştıracak uygulamalar geliştirebilirler. Web üzerinden yayın yapan alternatif ve veya yurttaş medya örgütlenmeleri buna örnek olabilir.

Birlikte çalışma ve takip

Farklı mekan ve zamanlarda birden fazla kişinin aynı belge üzerinde etkileşimli çalışmasını kolaylaştıran teknolojiler sayesinde sivil toplum temsilcileri belediye temsilcileri ile birlikte çalışma olanakları bulabilir. İzlanda'da yurttaşların çevrimiçi hazırladığı anayasa buna örnek olabilir.

YEREL YÖNETİŞİMDE ŞEFFAFLIK, KATILIM, VE İZLEME VE DEĞERLENDİRME İÇİN KAYNAKLAR

5393 Belediye Kanunu

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5393.pdf>

5216 Büyükşehir Belediye Kanunu

<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5216.pdf>

Stratejik Plan hazırlama rehberi

http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/2nABM+Belediyeler_Icin_Stratejik_Planlama_Rehberi.pdf

Performans Programı hazırlama rehberi

http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/2nABM+Belediyeler_Icin_Stratejik_Planlama_Rehberi.pdf

KENTGES – Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı 2010-2023

https://webdosya.csb.gov.tr/db/kentges/editordosya/kentges_tr.pdf

Şehircilik Şurası 2017 Komisyon raporları

<https://sehirciliksurasi.csb.gov.tr/>

Sayıştay Belediye raporları

<https://www.sayistay.gov.tr/tr/?p=2&ContentID=12364>

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi 2017-2020 Öncelikleri

<https://rm.coe.int/kongrenin-onclikleri-2017-2020-priorities-of-the-congress/168075dfdd>

Bu rehber, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Birliği tarafından desteklenen Kamu ve STK'lar Arasındaki İşbirliğinin Güçlendirilmesi İçin Ortaklıklar ve Ağlar Hibe Programı kapsamında geliştirdiğimiz Daha Demokratik Bir Yerel Yönetişim İçin Sivil Toplumun Güçlendirilmesi (MoDeL) projesi kapsamında hazırlanmıştır. TESEV projenin yürütücüsü, Şişli Belediyesi ve Türkiye Kent Konseyleri Birliği ortağı, Denge ve Denetleme Ağı iştirakçisidir. Bu yayın Avrupa Birliği'nin yardımıyla hazırlanmıştır.

Bu yayın Avrupa Birliđinin maddi desteği ile hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla TESEV sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.